فصلنامه حسابداری مالی/سال یازدهم/ شماره ٤٤ /زمستان ۹۸/صفحات ۸۷- ٦٣

بررسی تأثیر کامیابی فراخود بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان

اسحاق ایری *
حسن ولیان **
مهدی صفری گرایلی ***

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۱۶ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۷/۱۰

چکیده

گزارش حسابرسی محصول نهایی و اصلی فرآیند حسابرسی و وسیلهٔ بیان قضاوت و نظر حسابرس دربارهٔ کیفیت و محتوای صورت‌های مالی صاحبکار است و در ایجاد اطمینان و آسودگی خاطر در استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و در رأس آن‌ها سهامداران و سرمایه‌گذاران نقش بزرگی دارد. ازآنجاکه گزارش حسابرسی دربرگیرنده اطلاعات و وسیلهٔ انتقال آن به استفاده‌کننده است، لزوم توجه به معیارهای محتوایی تأثیرگذار بر آن می‌تواند به افزایش کیفیت اظهارنظر حسابرس کمک نماید. کامیابی فراخود به‌عنوان یک تئوری مبتنی بر انتظارات تعاملی می‌تواند به توسعه کیفیت اظهارنظر حسابرس کمک کند. بر این اساس، هدف این پژوهش بررسی تأثیر کامیابی فراخود بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان می‌باشد. این پژوهش در بازه زمانی ۶ ماه اول ۱۳۹۷ انجام گرفت و جامعه آماری این پژوهش حسابرسان شاغل در سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی بخش خصوصی بودند که از طریق نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه استاندارد بوده است و برای تحلیل و آزمون فرضیه‌های پژوهش نیز از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شد. نتایج نشان داد، اثر پیگمالیون بر هر ۵ معیار کیفیت اظهارنظر حسابرس یعنی افزایش بند شرطی، افزایش زمان بررسی، تردید حرفه‌ای، افزایش قابلیت اتکای

* کارشناسی ارشد حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران.
Email: esehaghiri@yahoo.com
**استادیار گروه حسابداری، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران (نویسنده مسئول).
Email: Hasan.valiyan@yahoo.com
***دانشیار گروه حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران.
Email: Mehdi.safari83@yahoo.com

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

گزارش حسابرس و افزایش یکنواختی در گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد. این نتایج نشان می‌دهد که وجود انتظارات مثبت حرفه‌ای از حسابرسان می‌تواند به افزایش کیفیت اظهارنظرهای حسابرسی منجر شود و باعث گردد تا قدرت تصمیم‌گیری ارکان بازار سرمایه تقویت گردد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهاد می‌شود، برای تقویت عملکردهای حرفه‌ای حسابرسان، سطح انتظارات تعریف‌شده از رفتارهای حسابرسی در جامعه و ذینفعان، در برنامه‌ها و راهبردهای آموزشی مدنظر قرار گیرد تا بر این مبنا از طریق تقویت مثبت در رفتارهای حسابرسان، انگیزه‌های شغلی تقویت گردد.

واژه‌های کلیدی: کامیابی فراخود، کیفیت اظهارنظر حسابرس، اثر پیگمالیون.

۱- مقدمه

ذینفعان بازار سرمایه همچون سهامداران و سرمایه‌گذاران به‌منظور تصمیم‌گیری‌های خود، به گزارش‌های حسابرسان اتکا می‌نمایند. بر این مبنا کیفیت بالاتر اظهارنظر حسابرسان در بررسی عملکردهای مالی منجر به جذاب‌تر شدن سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه می‌شود، چراکه باعث تقویت قدرت تصمیم‌گیری سهامداران و سرمایه‌گذاران می‌شود (داس و داس[1]، ۲۰۱۷). به‌عبارت‌دیگر، تقاضا برای کیفیت اظهارنظر حسابرس از جانب سهامداران، اعتباردهندگان، مقامات دولتی، کارکنان و مشتریان به‌منظور ارتقای سطح قدرت تصمیم‌گیری بیشتر، نشات می‌گیرد که به دلیل وجود عدم تقارن اطلاعات در عملکردهای اطلاعاتی شرکت‌ها، موضوع ای بسیار مهم و حائز اهمیت می‌باشد (باتلِر، لِین و ویلنبورگ،[2] ۲۰۰۴؛ اووِن، اسویفت، بومن و هامفِری،[3] ۲۰۰۰). در واقع، کیفیت اظهارنظر حسابرس یکی از موضوعات با اهمیت در حوزه حسابرسی و بازار سرمایه است. کیفیت اظهارنظر در حرفه حسابرسی با توجه به تفاوت ویژگی‌های فردی حسابرسان و با توجه به تفاوت‌های عملکردی صاحبکاران می‌تواند متفاوت و تحت تأثیر نوع صنعت، زمان بررسی، شرایط کاری و بسیاری از عوامل دیگر باشد (صالحی، قیصری و تامرادی، ۱۳۹۷). رویکردهای مختلفی درباره تأثیرپذیری کیفیت اظهارنظر حسابرسان از علل و عوامل بیرونی وجود دارد، اما پژوهش‌های کمتری به بررسی عوامل درونی در حوزه‌های ادراکی حسابرس از توانمندی‌هایش درباره ارتقای سطح کیفیت اظهارنظر حسابرسی پرداخته‌اند. یکی از این حوزه‌ها که کمتر موردبررسی قرارگرفته است، ویژگی‌های استنباط شده حسابرس از توانمندی‌های خود و یا ویژگی‌های استنباط شده دیگران از توانمندی‌های حسابرس می‌باشد که می‌تواند باعث افزایش

1 Das & Das
2 Butler, Leone & Willenborg
3 Owen, Swift, Bowerman & Humphrey

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

سطح انتظارات از حسابرس در هنگام بررسی و اظهارنظر درباره عملکردهای مالی صاحبکاران می‌شود (سیرتون و تافلِر[1]، ۲۰۰۱). اثر پیگمالیون[2] به‌عنوان یک تئوری مهم در این حوزه محسوب می‌شود که به بررسی نقش باورها و انتظارات از کیفیت اظهارنظر حسابرس می‌پردازد. در واقع، اثر پیگمالیون اشاره به یک سلسله از انتظارات فردی و انتظارات و باورهای جامعه از حسابرس و نقش او در بررسی عملکردهای مالی صاحبکاران دارد که می‌تواند باعث بهبود عملکردهای حسابرس گردد و برعکس اگر این انتظارات معکوس باشد و ادراک از توانمندی‌های حسابرس در حد مطلوب نباشد، عملکردهای حسابرس کاهش می‌یابد و این موضوع مستقیماً می‌تواند، کیفیت اظهارنظرهای حسابرسان را تحت تأثیر قرار دهد (گئوریال کونتریراس، گونزالو آنگولو و راجِرز[3]، ۲۰۰۷). در واقع اثر پیگمالیون را می‌توان به‌عنوان یک پیش‌بینی کننده نسبت به باور فرد در خصوص کیفیت اظهارنظر حسابرس قلمداد نمود و طبق نظر شیندِ، استون و ویلیامز[4] (۲۰۱۳) آن را به واقعیتی تشبیه کرد که باورهای فردی و باورهای اجتماعی آن را می‌سازند، واقعیتی که اگر این باورها نبودند، احتمالاً شکل نمی‌گرفتند. اثر پیگمالیون یا کامیابی فراخود[5] حاصل مطالعاتی است که توسط مرتن[6] (۱۹۴۸) آغاز شد و روزنتال و جاکوبسن[7] (۱۹۶۸) آن را تکمیل کردند. این نظریه، چگونگی انتقال آشکار انتظارات ذهنی یک حسابرس درباره چگونگی عملکرد حرفه‌ای حسابرس را در مورد صاحبکاران و اظهارنظر درباره عملکرد آن‌ها تبیین می‌کند، به‌گونه‌ای که اظهارنظرهای خود را مطابق با انتظارات خود شکل می‌دهند. جوهره نظریه پیگمالیون (کامیابی فراخود) در حرفه حسابرسی مبتنی بر این دیدگاه است، که باورها و انتظارات تعیین‌کننده عملکرد حسابرسان است، باورها و انتظاراتی که محصول رفتار و انتظارات جامعه، سهامداران، تحلیلگران، شرکای حسابرسی و ... با حسابرسان است. به‌عبارت‌دیگر، چنانچه انتظارات بالا از حسابرس موجب بهبود عملکرد او شود، آنگاه اثر پیگمالیون یا همان کامیابی فراخود رخ داده است. این اثر، در حرفه‌ای حسابرسی، زمانی بسیار پررنگ‌تر است که باورهای ذینفعان به نقش مسئولانه‌ی حسابرسان دامن بزند و آن‌ها را با انگیزه‌تر برای بررسی هرگونه انحراف از واقعیت‌ها، تقویت نمایند (جولین[8]، ۲۰۱۴). از منظر دیگر نظریه پیگمالیون در حرفه حسابرسی

1 Citron & Taffler
2 Pigmaleon Effect
3 Guiral-Contreras, Gonzalo-Angulo & Rodgers
4 Shinde, Stone & Willems
5 Self-fulfilling Prophecy Effect
6 Merton
7 Rosental & Jacobsen
8 Ju Lin

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

به نقش بازخوردهای منفی نسبت به صاحبکاران خاص اشاره دارد که عملکردهای کیفی حسابرسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به‌عبارت‌دیگر اگر جو منفی نسبت به عملکردهای گذشته صاحبکار در جامعه حسابرسی وجود داشته باشد، این جو منفی می‌تواند، باورهای حرفه‌ای حسابرسان را تحت تأثیر قرار دهد و این موضوع کیفیت اظهارنظر حسابرسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (توکِر، ماتسومورا و سابرامانیان[1]، ۲۰۰۳). از طرف دیگر، درصورتی‌که تعدیل انتظارت منفی و جایگزین کردن با انتظارت مثبت و سطح بالا در مورد عملکردهای صاحبکاران اتفاق بیفتد و جو مثبتی حتی به دور از واقعیت برای صاحبکار ایجاد شود، این موضوع نیز می‌تواند باعث تأثیر بر عملکردهای حرفه‌ای حسابرسان گردد (استاکاس و سوئندِر[2]، ۲۰۱۶). با توجه به توضیحات داده‌شده، تأثیر اثر پیگمالیون یا کامیابی فراخود یکی از کاربردهای شگفت فرآیند ادراکی در حرفه حسابرسی است که کمتر به آن توجه شده است و این پژوهش تلاش دارد تا تأثیر آن را بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان موردبررسی قرار دهد. در واقع بر اساس تئوری کامیابی فراخود، این پژوهش بررسی می‌کند سطح انتظارات جامعه و شرکای حسابرسی تا چه اندازه عملکردهای حسابرسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. لذا سؤال اصلی این پژوهش این است که آیا کامیابی فراخود بر کیفیت اظهارنظر حسابرس تأثیر دارد؟

۲- مبانی نظری

۲-۱- اثر پیگمالیون

اثر پیگمالیون یا کامیابی فراخود در کنار نظریه اسناد[3] از کاربردهای مهم فرآیند ادراکی در حرفه و رفتار حرفه‌ای است. این پدیده برای اولین بار توسط مرتون (۱۹۴۸) برای توضیح علت ورشکستگی بانک‌های خوش‌نام آمریکا در سال‌های رکود اقتصادی مطرح شد. بعدها لیوینگستون پس از مشاهده نتیجه یک آزمایش، این پدیده را اثر پیگمالیون نامید. نتایجی که او مشاهده کرده بود، ناشی از یک علت مستقل نبود بلکه حاصل انتظاراتی بود که پژوهشگر ناخودآگاه به افراد القا کرده بود. با دانستن این‌که قرار است افراد به‌گونه‌ای خاص رفتار کنند، این پیش‌فرض ذهنی موجب می‌شد آنان به‌گونه‌ای که انتظار می‌رفت رفتار کنند (لیوئوس، ورلین، مایتلیس، کانوی، داتون و فارِست[4]، ۲۰۰۸). اثر پیگمالیون اشاره به یک پدیده روانشناسی دارد که بر اساس آن افراد نسبت به سطح انتظارات دیگران واکنش‌های مستقیم نشان می‌دهند. برای نمونه اگر جامعه

1 Tucker, Matsumura & Subramanyam
2 Stukas & Suyder
3 Attribution Theory
4 Lilius, Worline, Maitlis, Kanov, Dutton & Frost

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

بر این باور باشد که حسابرسان عملکردهای فنی و تخصصی لازم را ندارد، خود حسابرسان هم باور می‌کند و بر این مبنا کیفیت بررسی‌ها کاهش می‌یابد، درعین‌حال عکس این موضوع نیز صادق است و اگر از حسابرسان برحسب توانمندی‌های تخصصی انتظارات بالایی وجود داشته باشد، آن‌ها تلاش خود را برای دست یافتن به چنین انتظاری بالاتر می‌برند (واتزلاویک[1]، ۱۹۸۴). اثر پیگمالیون ابزار مهمی در حرفه حسابرسی محسوب می‌شود که شاید چندان به تأثیرات آن حداقل در پژوهش‌های علمی و تجربی پرداخته نشده است. این نظریه شرکای حسابرسی را آگاه می‌کند که عامل موفقیت حسابرسان، تنها به شرایط، کیفیت و صلاحیت شخص یا به محیط حرفه‌ای کار بستگی ندارد (روزِنتال[2]، ۲۰۱۲). شرکای حسابرسی و حتی جامعه ذینفع از تصمیمات حسابرسان همیشه باید حسابرسان را باور داشته باشند و از آنان انتظار موفقیت با بهترین نتایج را داشته باشند؛ زیرا در چنین وضعیتی است که حسابرسان همیشه این باور را احساس کرده و بهترین مهارت‌ها و توانایی‌هایشان را نشان خواهند داد (شیندِ و همکاران، ۲۰۱۳).

۲-۲- کیفیت اظهارنظر حسابرسان

صورت‌های مالی حسابرسی شده به‌وسیله حسابرسان مستقل، وسیله بسیار مناسبی در انتقال اطلاعات قابل‌اتکاست. حسابرس مستقل، شایسته‌ترین شخص برای اظهارنظر درباره درستی تهیه و ارائه‌ی گزارش‌های مالی واحد اقتصادی است. شایستگی حسابرس به این دلیل است که وی حسابرسی را طبق استانداردهای حسابرسی انجام می‌دهد تا اطمینان یابد که اقلام مندرج در صورت‌های مالی مطابق با استانداردهای حسابداری تهیه‌شده است. بنابراین، حسابرس به ادعاهایی که توسط شخص دیگری در قالب صورت‌های مالی تهیه‌شده است، اعتبار می‌دهد و بدین‌وسیله قابلیت اتکای اطلاعات به‌کاررفته در تصمیمات اقتصادی را افزایش می‌دهد (مهدوی و کارجوی‌رافع، ۱۳۸۴). استفاده‌کنندگان صورت‌ها و اطلاعات مالی مانند مدیران، سرمایه‌گذاران، مؤسسات اعتباری و بانک‌ها همواره می‌خواهند که این صورت‌ها بر اساس اصول و استانداردهای یکسان تهیه شود تا در مقایسه‌ها، نتیجه‌گیری‌ها و تصمیمات خود دچار اشکال نشوند. نیاز روزافزون کارکنان در حرفه حسابرسی و حسابداری به اصول و ضوابطی هماهنگ که بتواند مشکلات و ناهنجاری‌های موجود در تهیه صورت‌های مالی واحدهای تجاری و گزارش‌های حسابرسی را کاهش دهد و چارچوب منطقی برای تهیه و ارائه گزارش‌های مالی و حسابرسی فراهم آورد، یک واقعیت انکارناپذیر است. در واقع حسابرسی بیش از هر چیز یک فرآیند تصمیم‌گیری است و حسابرسان در زمینه‌های گوناگون ملزم به اظهارنظر باکیفیت هستند. به

1 Watzlawick
2 Rosenthal

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

اعتقاد متخصصان پاسخ تعداد زیادی از موضوعات و ابهامات که زاییده ماهیت حسابرسی است تنها با اتکای به اظهارنظر حرفه‌ای مقدور است (گوئل، لین، تِسوی[1]، ۲۰۰۲). انجمن حسابداران کانادا اظهارنظر مبتنی بر قضاوت حسابرسان را این‌گونه تعریف می‌کند: اظهارنظر حرفه‌ای مبتنی بر قضاوت در حسابرسی به مفهوم به‌کارگیری دانش و تجربه در محیط استانداردهای حسابداری، حسابرسی و آیین رفتار حرفه‌ای است تا تصمیم‌های لازم برای گزینش راهکار مناسب از بین راهکارهای مختلف اتخاذ شود. برخی از صاحب‌نظران نیز اظهارنظر کیفی حسابرسان را فرآیند تصمیم‌گیری درباره جنبه‌های مربوط به عملکردهای مالی تعریف نموده‌اند. چارچوب اظهارنظر حرفه‌ای ۵ جز محیط کاری، ویژگی‌های حسابرس، شواهد حسابرسی، فرآیند تصمیم‌گیری و ویژگی‌های کیفی قضاوت می‌باشد. عوامل مؤثر بر قضاوت حرفه‌ای در چارچوب محیط کاری حسابرسی شامل پاسخگویی، شناخت فعالیت واحد مورد رسیدگی، کمیته‌های حسابرسی، پذیرش صاحبکار، فشار رقابتی و استانداردهای حرفه‌ای است. مسئولیت پاسخگویی به‌عنوان یکی از عوامل محیط کاری، کیفیت اظهارنظر حسابرسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. برای بررسی رابطه پاسخگویی و کیفیت تصمیم‌گیری حسابرسی، در ادامه ابتدا ویژگی‌های کیفی قضاوت را نام‌برده و سپس تعریف روشنی از مسئولیت پاسخگویی ارائه‌شده است. برای ارزیابی کیفیت اظهارنظر حسابرسان که از فرآیند تصمیم‌گیری ناشی می‌شود، پژوهشگران از میان شش صفت قضاوتی، یک یا چند وضعیت را مورداستفاده قرار می‌دهند. اظهارنظر حسابرسان ساختار بسیار پیچیده‌ای داشته و دارای اشکال و سطوح متفاوتی است و هریک از سطوح آن تأثیر متفاوتی بر عملکرد پاسخگو دارد (صالحی، ۱۳۹۴).

۲-۳- اثر پیگمالیون باکیفیت اظهارنظر حسابرس

در هر حرفه‌ای آگاهی از انگیزش، مسئله‌ای مهم و اساسی است، چراکه انگیزش محرکی برای انجام عملکردها محسوب می‌شود. انتظارات شغلی به‌عنوان یک عامل انگیزش می‌تواند نقش قابل‌توجهی در عملکردهای فردی ایفا نماید، چراکه نشان‌دهنده‌ی باور به فرد در راستای اهداف تعیین‌شده می‌باشد. اثر پیگمالیون نیز به‌عنوان یک تئوری در این زمینه، نقش انتظارات را در هر حرفه بخصوص حرفه‌هایی که مبتنی بر انگیزه رقابتی هستند، موردبررسی قرار می‌دهد. در واقع اگر انتظارهای بالای یک فرد (سرپرست) موجب افزایش عملکرد افراد دیگر (کارکنان) شود، در این صورت اثر پیگمالیون شکل‌گرفته است. در حرفه حسابرسی نیز اثر پیگمالیون به‌منظور ارتقای سطح کیفیت بررسی‌های حسابرسان توسط چند پژوهش موردتوجه قرارگرفته است. بر اساس مدل تعامل و تنظیم

1 Gul, Lynn & Tsui

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

رفتار[1] گئوریال کونتریریراس و همکاران (۲۰۱۱) که وجود اثر پیگمالیون در حرفه حسابرسی را موردبررسی قراردادند، باید بیان نمود، انتظارات از عملکردهای حرفه‌ای حسابرس، بر رأی و تصمیم‌گیری او تأثیرگذار می‌باشد. جولین (۲۰۱۴) در رابطه با تأثیرگذاری پیگمالیون بر کیفیت و استقلال نظر حسابرس در رابطه با دوره تصدی حسابرس بیان می‌دارد، نوع انتظار ایجادشده در این عرصه موضوعی تعیین‌کننده است، چراکه اگر انتظارات منفی تقویت‌شده باشد، حسابرس در کار راهه شغلی خود به‌مرور دچار سرخوردگی خواهد شد و این موضوع می‌تواند کیفیت عملکردهای فردی حسابرس را تقلیل دهد؛ اما اگر انتظارات بر مبنای ادراک از موقعیت و ماهیت جایگاه حسابرس شکل بگیرد، کیفیت اظهارنظر حسابرس تقویت می‌شود و این موضوع می‌تواند باعث کوتاه شدن دوره تصدی حسابرس گردد. چراکه وجود انگیزه تعهد و حرفه‌ای گری باعث ایجاد هویت در حسابرس می‌گردد. ایزلِم[2] (۲۰۱۳) در پژوهشی تحت عنوان «حسابرسی در قرن بیست و یکم» به نقش تأثیرگذار اثر پیگمالیون اشاره دارد. به‌زعم ایزلِم (۲۰۱۳) شرکایی که از حسابرسان خود انتظارهایِ فراتری دارند، آن‌ها به‌سوی دستاورهای قابل‌ملاحظه‌تری هدایت می‌نمایند، دستاوردهایی که هم جنبه فردی و هم جنبه اجتماعی دارد و بیشتر مبتنی بر پاداش‌های معنوی در حسابرس است؛ اما از طرف دیگر، لاورز، مِسینا و ریچارد[3] (۱۹۹۹)، سه معضل مهم را مورد شناسایی قرار دادند که اثر پیگمالیون را تائید می‌کنند. باور به اینکه اظهارنظر با کیفیت حسابرس می‌تواند شاخصی برای تصمیم‌گیری ذینفعان محسوب شود، سخت و مشکل است، چراکه این امکان وجود دارد که اظهارنظر حسابرس تحت تأثیر جو مثبت برای صاحبکاران باشد. دوم، اگر این‌طور باشد، روشن نیست که آیا اظهارنظر حسابرس می‌تواند سبب جذابیت بیشتر سرمایه‌گذاری از جانب سهامداران برای صاحبکار در بازار سرمایه شود. سوم، با توجه به اثر ایجادشده پیگمالیون، حسابرسان ممکن است تحت تأثیر انتظارات یا جو مثبت برای صاحبکاران باشد که در این صورت قادر به ارزیابی جامع و کامل عملکردهای مالی صاحبکاران ممکن است نباشد و این موضوع می‌تواند کیفیت اظهارنظر حسابرسان را تحت تأثیر قرار دهد.

۲-۳-پیشینه تجربی

در رابطه با پژوهش‌های تجربی مشابه باید بیان نمود، پژوهش‌هایی با رویکرد مشابه این پژوهش انجام‌نشده است و در این بخش تلاش می‌شود تا پژوهش‌های تا حدی ازنظر مفهومی مشابه

1 Belief – Adjustment
2 Islam
3 Louwers, Messina & Richard

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

موردبررسی قرار گیرد. کِنس، اِمرسون و بوستِر[1] (۲۰۱۸) پژوهشی تحت عنوان تأثیر کیفیت اظهارنظر حسابرس تحت استرس حرفه‌ای حسابرسی انجام دادند. در این پژوهش ۲۹۳ نفر از حسابرسان آمریکا موردبررسی قرار گرفتند و نتایج نشان داد، معیارهای مربوط به استرس شغلی همچون فشردگی بودجه زمانی، فرا انتظاری و حجم کار بر کیفیت اظهارنظر حسابرس تأثیر منفی و معناداری دارد. دیکینز، اسنایدِر و ریچ[2] (۲۰۱۸) پژوهشی تحت عنوان ویژگی‌های حسابرسان در ارتقای سطح کیفیت حسابرسی صاحبکاران انجام دادند. در این پژوهش ویژگی‌های حسابرسان به دو بخش ویژگی فردی و ویژگی‌های اجتماعی فرد در راستای بررسی صورت‌های مالی موردبررسی قرار گرفت. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه بود. نتایج نشان داد ویژگی‌های فردی و اجتماعی حسابرس تأثیر مثبت بر ارتقای سطح کیفیت حسابرسی صاحبکاران دارد؛ اما ویژگی‌های اجتماعی دارای اولویت بالاتری می‌باشد چراکه به مسئولیت و حرفه‌ای گرایی بیشتری در فرد ایجاد می‌نماید تا به کاهش تضاد منافع در سطح بازار سرمایه کمک نمایند. داس و داس (۲۰۱۷) پژوهشی تحت عنوان معیارهای کیفیت گزارش حسابرسیِ شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار بنگلادش انجام دادند. در این پژوهش ۱۰ معیار از دستورالعمل‌های پیشنهادی توسط ISA (استانداردهای بین‌المللی حسابرسی) اقتباس و به‌عنوان مبنای کار در این پژوهش موردبررسی قرار گرفت. در این پژوهش از ۱۸۶ شرکت PLCs به‌منظور تعیین ماهیت و وسعت افشاء گزارش حسابرسی از طریق محاسبه امتیاز کل و ARDI (شاخص افشاء گزارش حسابرسی) نظرسنجی صورت گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد که شرکت‌های حسابرسی بیشتر بر نظر و رأی حسابرسان، مسئولیت‌پذیری مدیریت، مسئولیت‌پذیری حسابرس، مقدمه گزارش و اندکی بر عنوان، امضا و آدرس حسابرس، تمرکز دارند. لین (۲۰۱۴) پژوهشی تحت عنوان رابطه بین جابجایی حسابرس و تأثیر پیگمالیون (کامیابی فراخود): مدل آماری دومتغیره انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که مداخله‌های غیرقابل مشاهده در روابط حرفه‌ای بر رفتارهای حرفه‌ای حسابرسان تأثیر مثبت دارد. همچنین مشخص گردید وجود اثرات ناشی از تئوری پیگمالیون باعث می‌شود دوره تصدی حسابرسی کاهش یابد. شیندِ، استون و ویلیامز (۲۰۱۳) پژوهشی تحت عنوان بررسی تأثیر پیگمالیون (کامیابی فراخود) بر تداوم فعالیت شرکت انجام دادند. در این پژوهش تعداد ۱۴۰ نفر از شرکای حسابرسی ایالت کالیفرنیا به‌عنوان اعضای جامعه آماری حضور داشتند و از ابزار پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. در این پژوهش کامیابی فراخورد بر مبنای چهار بعد ادراک حسابرسان، توانمندی حسابرسان، شناخت حسابرسان و کارآمدی

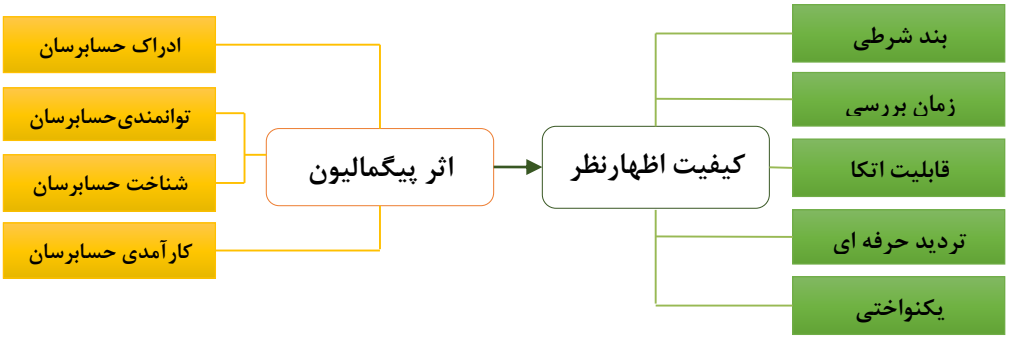
1 Kenneth, Emerson & Boster
2 Dickins, Snyder & Reisch

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

حسابرسان مورد سنجش قرار گرفت و برای تداوم اظهارنظر حسابرس نیز از یک پرسشنامه ۱۲ سؤال بدون خرده مقیاس استفاده شد. نتایج نشان داد، هر ۴ بعد کامیابی فراخود بر تداوم اظهارنظر حسابرسان تأثیر مثبت و معناداری دارند. باغومیان، عرب‌زاده و فخری‌قورمیک (۱۳۹۶) پژوهشی تحت عنوان بررسی محتوای اطلاعاتی اظهارنظر حسابرس با تأکید بر اندازه‌های حسابرس و صاحب‌کار را انجام دادند. به‌منظور دست‌یابی به هدف این پژوهش، تعداد ۱۴۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۴ به‌عنوان نمونه اصلی برگزیده شد. هم‌چنین برای بررسی روابط بین متغیرها از رگرسیون چند متغیری و به‌منظور برازش الگوی رگرسیون، از روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته استفاده شد. یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که هر سه نوع اظهارنظر حسابرس (مقبول، مقبول با بند تأکید بر مطالب خاص و مشروط)، دارای محتوای اطلاعاتی است. هم‌چنین، اندازه حسابرس بر محتوای اطلاعاتی هیچ‌یک از اظهارنظرها تأثیرگذار نیست.

۲-۴- مدل مفهومی پژوهش

بر اساس تشریح ابزار جمع‌آوری داده‌ها و با استفاده از پرسشنامه‌های شینده و همکاران (۲۰۱۳) و مهدوی و کارجوی‌رافع (۱۳۸۴) مدل اقتباسی زیر برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده می‌شود.

شکل (۱): چارچوب مفهومی پژوهش

بر اساس مدل مفهومی فوق فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از:

فرضیه اول- اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش بندهای شرطی در گزارش حسابرسی می‌شود.

فرضیه دوم - اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش زمان انجام حسابرسی می‌شود.

فرضیه سوم - اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش قابلیت اتکای گزارش حسابرسی می‌شود.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

فرضیه چهارم- اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش تردید حرفه‌ای در ارائه‌ی گزارش حسابرسی می‌شود.

فرضیه پنجم - اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش یکنواختی در گزارش‌های حسابرسی می‌شود.

۳- روش پژوهش

۳-۱- نوع پژوهش

تحقیق حاضر ازنظر نوع هدف، کاربردی می‌باشد. این تحقیق با توجه به روش جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی از نوع پیمایشی- همبستگی می‌باشد. به‌عبارت‌دیگر، داده‌های موردنیاز بر اساس یک بررسی پیمایشی جمع‌آوری گردیدند.

۳-۲- ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار جمع‌آوری داده شامل دو بخش مطالعات کتابخانه‌ای و پرسشنامه بود؛ به‌عبارت‌دیگر از طریق مطالعات کتابخانه‌ای ابتدا مبانی نظری پژوهش جمع‌آوری و دسته‌بندی شد و در بخش میدانی به‌منظور جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه استاندارد استفاده گردید، چراکه، پرسشنامه استاندارد ازنظر پایایی قابل‌بررسی و اندازه‌گیری می‌باشد و محتوای مفهومی هدف پژوهش توسط محققان دیگر تا حد زیادی بررسی‌شده است (هایر، بِلک، بابین و اندرسون[1]، ۲۰۱۰؛ پوداسکوف، مکینزی، اسکات و لی[2]، ۲۰۰۳). بر این اساس از پرسشنامه‌های استاندارد شیندِ و همکاران (۲۰۱۳) و مهدوی و کارجوی رافع (۱۳۸۴) استفاده شده است. سؤالات هر دو پرسشنامه از طریق مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم ترتیب داده شده بود.

۳-۳- روایی و پایایی ابزار پژوهش

به‌منظور سنجش روایی پرسشنامه‌ها، از متخصصان، طی جلسات بررسی محتوا و مفاهیم مربوط به سؤالات پرسشنامه بهره گرفته شد و طی چندین جلسه اصلاحات محتوایی و مفهومی تا حدی بر روی سؤالات پژوهش انجام شد که درنهایت پرسشنامه‌های مورد تائید قرار گرفت. به‌منظور سنجش پایایی پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. بر این مبنا بر اساس روش پایایی موازی یا همتا پرسشنامه‌ها در بازه زمانی تقریبی دو هفته بین ۲۰ نفر از جامعه آماری پژوهش توزیع گردید. سپس پاسخ‌های هر دو زمان بررسی شد و بر این مبنا، همسانی پاسخ‌ها بیش از ۰/۷ بر اساس ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که پایایی پرسشنامه‌ها را تائید نمود.

1 Hair, Black, Babin & Anderson
2 Podsakoff, Mackenzie, Scott & Lee

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

۳-۴- نحوه اندازه‌گیری متغیرها

همان‌طور که تشریح گردید ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه بود. بر این اساس به‌منظور سنجش و اندازه‌گیری متغیرها توضیحات زیر به تفکیک ارائه می‌شود:

۳-۴-۱- اثر پیگمالیون

در این پژوهش از پرسشنامه شینده و همکاران (۲۰۱۳) که شامل ۱۲ سؤال مبتنی مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای می‌باشد استفاده شده است. این پرسشنامه شامل ۴ بعد ادراک حسابرسان، توانمندی حسابرسان، شناخت حسابرسان و کارآمدی حسابرسان می‌باشد که روایی آن توسط متخصصان مورد تائید قرار گرفته است. در این پرسشنامه سؤالاتی از قبیل این موضوع ارائه‌شده است که آیا پنداشت‌ها و برداشت‌های مثبت از حرفه حسابرسی باعث تقویت ادراک حسابرس می‌شود؟، یا شناخت حسابرس از محتوای حرفه‌ای شغل خود باعث افزایش کارآمدی حسابرس می‌شود؟ در واقع محتوای سؤالات مبتنی بر این موضوع است که تا چه اندازه انتظارات مربوط به ادراک حسابرسان، توانمندی‌های حسابرسان، شناخت حسابرسان و کارآمدی حسابرسان در برابر مشتریان (صاحبکاران) باعث می‌شود، رفتارهای مورد انتظاری در جهت بررسی با کیفیت‌تر بررسی‌های صورت‌های از خود نشان دهند. همچنین پایایی این پرسشنامه بر اساس ضریب آلفای کرونباخ مورد تائید قرار گرفت و توسط پژوهش جو لین (۲۰۱۴) حدود ۰/۸۲ برآورده شده بود، مجدداً به دلیل تعدیل محتوای سؤال‌ها، مورد ارزیابی قرار گرفت و برابر با ۰/۷۸ محاسبه شد.

۳-۴-۲- کیفیت اظهارنظر حسابرس

در این پژوهش از پرسشنامه تعدیل‌شده مهدوی و کارجوی‌رافع (۱۳۸۴) که شامل ۱۸ سؤال مبتنی بر مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای می‌باشد استفاده گردید. این پرسشنامه شامل ۶ معیار افزایش بندهای شرطی در گزارش حسابرسی؛ افزایش زمان انجام حسابرسی؛ افزایش قابلیت اتکای گزارش حسابرسی؛ افزایش تردید حرفه‌ای در ارائه‌ی گزارش حسابرسی و افزایش یکنواختی در گزارش‌های حسابرسی می‌باشد. در این پرسشنامه سؤالاتی همچون: معتقدم با توجه به پیچیدگی‌های بازار سرمایه باید بندهای شرطی در عدم رعایت استانداردهای حسابرسی افزایش یابد؟؛ معتقدم باید استانداردهای مربوط به بودجه زمانی بررسی‌های حسابرسی مورد بازنگری قرار گیرد؟؛ معتقدم باید با تعداد بیشتری از حسابرسان تخصصی در صنعت بررسی‌های عملکرد مالی صاحبکاران موردبررسی قرار گیرد؟ روایی این پرسشنامه توسط متخصصان موردبررسی قرار گرفت و تائید شد. همچنین برای تعیین پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد و برابر با ۰/۸۵ که عددی بالاتر از ۰/۷ می‌باشد، محاسبه شد و تائید گردید.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

۳-۵- جامعه آماری و حجم نمونه

جامعه آماری این پژوهش، حسابرسان شاغل در سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی بخش خصوصی در سال ۱۳۹۷ می‌باشد. با توجه به اینکه جامعه آماری در این تحقیق نامحدود است، لذا برای تعیین حجم نمونه از رابطه زیر استفاده شده است:

$$n = \frac{Z_{\alpha/2}{}^2 . \sigma^2}{e^2} = \frac{1/96^2 * 0/683^2}{0/1^2} = 179$$

در رابطه فوق:

n: بیانگر حجم نمونه؛ $\mathbf{Z_{\alpha/2}}$ = مقدار نرمال استاندارد یعنی عدد ۱/۹۶؛ $\boldsymbol{\sigma^2}$: بیانگر واریانس جامعه است که به دلیل این‌که مشخص نیست، با استفاده از پیش‌آزمون و بررسی انحراف معیار نمونه ۳۰ تایی به‌دست‌آمده است؛ **e**: دقت موردنظر در پژوهش است که معمولاً معادل ۰/۱ در نظر گرفته می‌شود (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به رابطه فوق، حجم نمونه ۱۷۹ نفر به دست آمد که جهت افزایش اعتبار تحقیق، تعداد ۲۵۰ پرسشنامه میان حسابرسان به‌صورت تصادفی توزیع گردید و درنهایت، تعداد ۱۹۲ پرسشنامه دریافت و مبنای تحلیل آماری قرار گرفت. تجزیه و تحلیل نهایی داده‌های گردآوری شده نیز با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار PLS صورت گرفته است. مراحل انجام مدل‌سازی معادلات ساختاری بدین ترتیب است که ابتدا به بررسی برازش مدل (شامل برازش مدل‌های اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری و برازش مدل‌کلی) و سپس به آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته می‌شود.

۴. یافته‌های پژوهش

- جمعیت‌شناسی پژوهش

به‌منظور آشنایی با خصوصیات نمونه آماری، اطلاعات جمعیت‌شناسی پژوهش در جدول (۱) ارائه‌شده است. نتایج نشان می‌دهد که ۸۹ درصد پاسخ‌دهندگان را مردان و مابقی آن را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین، حدود ۴۸ درصد پاسخ‌دهندگان دارای تحصیلات تکمیلی و ۵۲ درصد دارای مدرک تحصیلی کارشناسی هستند. حسب آن‌که بالغ بر ۶۹ درصد پاسخ‌دهندگان در مرتبه‌های شغلی حسابرس ارشد و سرپرست هستند و تجربه کاری ۷۸ درصد آن‌ها نیز بیشتر از ۵ سال است، می‌توان بیان کرد که پاسخ‌دهندگان از درک و توانایی مناسبی برای پاسخ‌گویی به سؤالات پرسشنامه برخوردارند.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

جدول (۱): جمعیت شناختی پژوهش

متغیر	متغیر فرعی	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۱۷۰	٪۸۹
	زن	۲۲	٪۱۱
سطح تحصیلات	کارشناسی	۱۰۰	٪۵۲
	کارشناسی ارشد	۸۶	٪۴۵
	دانشجوی دکتری و دکتری	۶	٪۳
مرتبه شغلی	حسابرس	۵۰	٪۲۶
	حسابرس ارشد	۸۶	٪۴۵
	سرپرست	۴۶	٪۲۴
	سرپرست ارشد	۶	٪۳
	مدیر فنی	۴	٪۲
سابقه کار	بین ۳ تا ۵ سال	۴۲	٪۲۲
	بین ۶ تا ۱۰ سال	۹۰	٪۴۷
	بین ۱۱ تا ۱۵ سال	۳۷	٪۱۹
	بیشتر از ۱۵ سال	۲۳	٪۱۲

در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار (PLS) استفاده می‌شود. در این روش ابتدا پایایی و روایی متغیرهای پژوهش را بر اساس روش حداقل مربعات جزئی موردبررسی قرار می‌گیرد و سپس با استفاده از برازش مدل، فرضیه‌ها آزمون می‌شوند؛ اما ابتدا آمار توصیفی متغیرهای پژوهش ارائه می‌شود:

جدول (۲): آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
ادراک حسابرسان	۳/۶۵	۰/۷۳	۱/۱۲	۵
توانمندی حسابرسان	۳/۱۷	۰/۶۸	۱	۵
شناخت حسابرسان	۳/۱۶	۰/۵۵	۱	۵
کارآمدی حسابرسان	۳/۷۸	۰/۸۲	۱/۰۹	۵
بند شرطی	۴/۰۴	۰/۹۵	۱/۲۲	۵
زمان بررسی	۳/۶۹	۰/۷۷	۱	۵
قابلیت اتکای گزارش	۳/۵۵	۰/۶۳	۱/۰۱	۵
تردید حرفه‌ای	۴/۱۹	۰/۸۷	۱/۰۹	۵
یکنواختی در گزارش	۳/۷۹	۰/۸۴	۱	۵

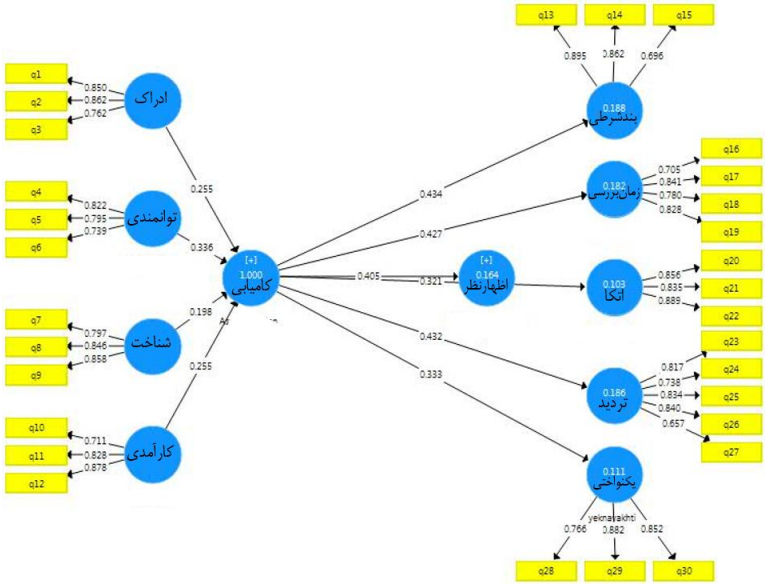
بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از آمار توصیفی مشخص گردید، بر اساس مقیاس پرسشنامه که مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای بود، بالاترین میزان میانگین مربوط به تردید حرفه‌ای به‌عنوان مؤلفه کیفیت اظهارنظر می‌باشد که بیان‌کننده این موضوع است که وجود انتظارات از حسابرسان می‌تواند باعث افزایش تردید حرفه‌ای حسابرسان گردد، چراکه بر اساس فلسفه حرفه حسابرسی

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

این انتظار از حسابرسان محتمل می‌باشد که آن‌ها رفتار تردید گونه از خود نشان دهند. همچنین مشخص گردید، وجود کامیابی فراخود باعث می‌گردد انتظارات از حسابرسان، زمان بررسی‌ها مدیریت‌تر شده گردد و باعث می‌شود دقت بیشتری در کار آنان صورت پذیرد. در مورد متغیر کامیابی فراخود مشخص گردید، کارآمدی حسابرس بالاترین میزان میانگین را به خود اختصاص داده است که بیان‌کننده این موضوع است که وجود اثرهای کامیابی فراخود باعث کارآمدی بیشتر حسابرسان می‌گردد. از طرف دیگر، بالاترین میزان انحراف معیار مربوط به متغیر بند شرطی می‌باشد ۰/۹۵ می‌باشد که این نتیجه نشان می‌دهد، نظرات پاسخ‌دهندگان در مورد بند شرطی طیف متفاوتی از نظرات را نشان می‌دهد.

۴-۱- آزمون مدل مفهومی و فرضیه‌های پژوهش

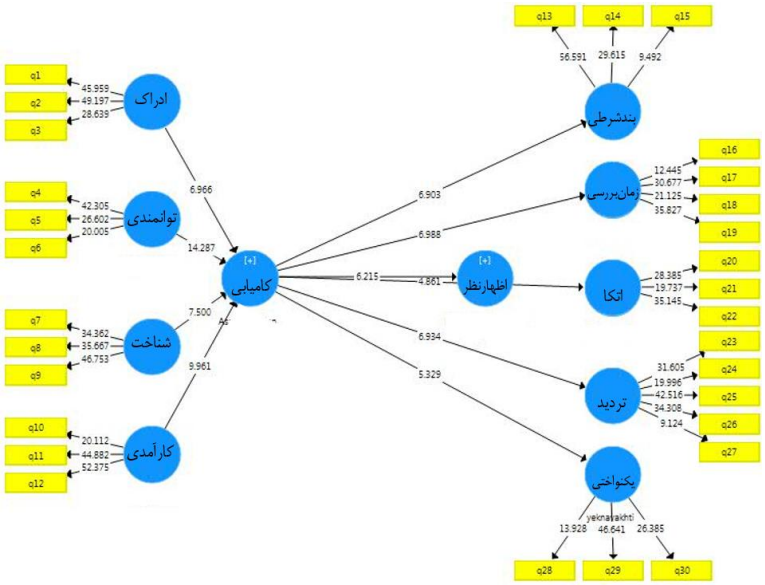
برای تحلیل داده‌های تحقیق از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی و Smart – Pls استفاده شد. نرم‌افزارهایی که از مدل‌سازی معادلات ساختاری بر پایه این روش آماری استفاده می‌کنند، نسبت به وجود شرایطی مانند هم خطی متغیرهای مستقل، نرمال نبودن داده‌ها و کوچک بودن نمونه سازگار هستند (هانلین و کاپلان[1]، ۲۰۰۴). خروجی نرم‌افزار، بعد از آزمون مدل مفهومی پژوهش در شکل ۲ و ۳ نشان داده شده است. در زیر نتایج بررسی دو بخش آزمون مدل اندازه‌گیری و آزمون مدل ساختاری به تفضیل ارائه‌شده است.

1 Haenlein & Kaplan

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

شکل (۲): مدل مفهومی تحقیق در حالت استاندارد (منبع: یافته‌های پژوهش)

شکل (۳): مدل مفهومی تحقیق همراه با ضرایب معناداری ($T-values$)

(منبع: یافته‌های پژوهش)

مدل‌های معادلات ساختاری به‌طور معمول ترکیبی از مدل‌های اندازه‌گیری (نشان‌دهنده زیر مؤلفه‌های متغیرهای مکنون) و مدل‌های ساختاری (نشان‌دهنده روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته) هستند.

۴-۲- بررسی آزمون مدل اندازه‌گیری

برای سنجش برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شد. برای بررسی اعتبار سازه‌ها، (فرنل و لارکر[1]، ۱۹۸۱)، سه ملاک معرفی کردند که شامل اعتبار هر یک از گویه‌ها، پایایی ترکیبی (CR) هر یک از سازه‌ها و متوسط واریانس استخراج شده (AVE) می‌باشند. مقادیر بیشتر از ۰/۴ برای ضرایب بارهای عاملی، بیشتر از ۰/۵ برای متوسط واریانس استخراج شده (AVE) و بیشتر از ۰/۷ برای پایایی مرکب (CR) بیانگر برازش مناسب مدل‌های اندازه‌گیری‌اند و اینکه ازنظر پایایی و روایی همگرا هستند (هالاند[2]، ۱۹۹۹). نتایج این شاخص‌ها در جدول ۳ آمده است. پس از انجام دادن تحلیل عاملی تأییدی که نتایج حاصل از آن در جدول

1 Fornell and Larcker
2 Hulland

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

(۲)، نشان داده شد، مشخص شد که تمامی گویه‌ها دارای بار عاملی بالاتر از ملاک ۰/۴، متوسط واریانس استخراج شده بالای ۰/۷ و پایایی مرکب بالای ۰/۵ می‌باشند که نشان از مناسب بودن این معیار و پایایی مناسب مدل‌های اندازه‌گیری دارد.

جدول (۳): آمار توصیفی و نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی (CFA)

متغیر مکنون	متغیرهای آشکار	میانگین	انحراف معیار	بار عاملی (FL)	AVE	C.R
ادراک حسابرسان	q1	۳/۹۱	۰/۸۸	۰/۸۵۰	۰/۶۸	۰/۸۶
	q2			۰/۸۶۲		
	q3			۰/۷۶۲		
	q4			۰/۸۲۲		
توانمندی حسابرسان	q5	۳/۸۸	۰/۸۷	۰/۷۹۵	۰/۶۱	۰/۸۲
	q6			۰/۷۳۹		
	q7			۰/۷۹۷		
شناخت حسابرسان	q8	۴/۰۵	۰/۸۴	۰/۸۴۶	۰/۶۹	۰/۸۷
	q9			۰,۸۵۸		
	q10			۰/۷۱۱		
کارآمدی حسابرسان	q11	۳/۸	۰/۹۰	۰/۸۲۸	۰/۶۵	۰/۸۴
	q12			۰/۸۷۸		
	q13			۰/۸۹۵		
بند شرطی	q14	۴/۰۱	۰/۸۱	۰/۸۶۲	۰/۶۷	۰/۸۶
	q15			۰/۶۹۶		
	q16			۰/۷۰۵		
زمان بررسی	q17	۳/۹	۰/۸۰	۰/۸۴۱	۰/۶۲	۰/۸۶
	q18			۰/۷۸۰		
	q19			۰/۸۲۸		
	q20			۰/۸۵۶		
قابلیت اتکا	q21	۴/۱	۰/۷۵	۰/۸۳۵	۰/۷۴	۰/۸۹
	q22			۰/۸۸۹		
	q23			۰/۸۱۷		
	q24			۰/۷۳۸		
تردید حرفه‌ای	q25	۴	۰/۷۶	۰/۸۳۴	۰/۶۰	۰/۸۸
	q26			۰/۸۴۰		
	q27			۰/۶۵۷		
	q28			۰/۷۶۶		
یکنواختی	q29	۴	۰/۷۹	۰/۸۸۲	۰/۶۹	۰/۸۷
	q30			۰/۸۵۲		
کیفیت اظهارنظر	بند شرطی	۴	۰/۷۴	۰/۹۴۲	۰/۹۰	۰/۹۷
	قابلیت اتکا			۰/۹۱۳		
	تردید حرفه‌ای			۰/۹۸۹		
	یکنواختی			۰/۹۱۹		
	زمان بررسی			۰/۹۲۷		
	ادراک حسابرسان			۰/۹۱۵		
اثر پیگمالیون	کارآمدی حسابرسان	۳/۹	۰/۸۳	۰/۹۷۶	۰/۹۱	۰/۹۷
	شناخت حسابرسان			۰/۹۳۷		
	توانمندی حسابرسان			۰/۹۵۸		

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

روایی واگرای قابل‌قبول یک مدل بیانگر آن است که یک سازه در مدل، نسبت به سازه‌های دیگر تعامل بیشتری با شاخص‌هایش دارد. فورنل و لارکر (۱۹۸۱) بیان می‌کنند. روایی واگرا وقتی در سطح قابل‌قبولی است که AVE برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی میزان بین آن سازه و سازه‌های دیگر در مدل باشد (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). بررسی این امر توسط ماتریسی صورت می‌گیرد که خانه‌های این ماتریس حاوی مقادیر ضرایب همبستگی بین سازه‌ها و جذر مقادیر AVE مربوط به هر سازه است. بر اساس نتایج همبستگی‌ها و جذر AVE که روی قطر جدول (۴) قرار داده شد، می‌توان روایی واگرای مدل را در سطح سازه ازنظر معیار فورنل- لارکر نتیجه گرفت.

جدول (۴): همبستگی‌های میان متغیرهای مکنون و مقادیر AVE

	اثر پیگمالیون	کیفیت اظهارنظر	بند شرطی	ادراک حسابرسان	قابلیت اتکا	کارآمدی حسابرسان	شناخت حسابرسان	تردید حرفه‌ای	توانمندی حسابرسان	یکنواختی	زمان بررسی
اثر پیگمالیون	۰/۹۷۵										
کیفیت اظهارنظر	۰/۴۰۵	۰/۹۸۰									
بند شرطی	۰/۴۲۴	۰/۹۳۷	۰/۹۲۲								
ادراک حسابرسان	۰/۹۶۱	۰/۳۱۶	۰/۳۵۰	۰/۹۲۵							
قابلیت اتکا	۰/۳۲۱	۰/۹۲۲	۰/۸۸۱	۰/۲۴۵	۰/۹۶۰						
کارآمدی حسابرسان	۰/۹۶۴	۰/۳۸۰	۰/۳۸۸	۰/۸۳۵	۰/۳۰۰	۰/۹۰۹					
شناخت حسابرسان	۰/۹۳۸	۰/۳۴۵	۰/۳۶۷	۰/۸۰۱	۰/۲۴۹	۰/۸۳۴	۰/۹۳۴				
تردید حرفه‌ای	۰/۴۳۲	۰/۹۸۵	۰/۸۴۸	۰/۳۲۹	۰/۸۶۲	۰/۴۰۵	۰/۳۶۶	۰/۹۵۰			
توانمندی حسابرسان	۰/۹۶۱	۰/۴۷۴	۰/۵۱۵	۰/۸۵۷	۰/۳۹۲	۰/۸۰۷	۰/۸۸۲	۰/۵۰۵	۰/۹۸۶		
یکنواختی	۰/۳۳۳	۰/۹۱۸	۰/۷۲۸	۰/۲۴۹	۰/۷۹۱	۰/۳۳۲	۰/۲۸۸	۰/۸۹۴	۰/۳۸۱	۰/۹۳۴	
زمان بررسی	۰/۴۲۷	۰/۹۶۹	۰/۸۹۳	۰/۳۳۸	۰/۸۰۳	۰/۳۹۶	۰/۳۸۴	۰/۸۷۸	۰/۴۸۸	۰/۸۳۰	۰/۸۲۵

۴-۳- ارزیابی مدل ساختاری

پس از سنجش روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرهای مکنون ارزیابی شد. در پژوهش حاضر از دو معیار ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2)، استفاده شده است.

۴-۴- ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2):

(R^2) معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد. مطابق با شکل (۲) مقدار (R^2) برای سازه‌های درون‌زای پژوهش محاسبه‌شده است که می‌توان مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تائید نمود. در ضمن، به‌منظور بررسی قدرت پیش‌بینی مدل از معیاری

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

با عنوان (Q^2) استفاده شد. با توجه به نتایج این معیار در جدول (۵) می‌توان نتیجه گرفت که مدل، قدرت پیش‌بینی «قوی» دارد.

جدول (۵): مقادیر ضریب تعیین (R^2) و ضریب قدرت پیش‌بینی (Q^2)

مؤلفه‌ها	R^2	Q^2
اثر پیگمالیون	۱/۰۰۰	۰/۸۵۵
کیفیت اظهارنظر	۰/۱۶۴	۰/۱۳۵
بند شرطی	۰/۱۸۸	۰/۱۱۳
قابلیت اتکا	۰/۱۰۳	۰/۰۶۶
تردید حرفه‌ای	۰/۱۸۶	۰/۱۰۰
یکنواختی	۰/۱۱۱	۰/۰۷۱
زمان بررسی	۰/۱۸۲	۰/۰۹۸

پس از برازش بخش اندازه‌گیری و ساختاری مدل پژوهش حاضر، به‌منظور کنترل برازش کلی مدل از معیاری با عنوانFOG[1] استفاده شد که سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای آن معرفی‌شده است. این معیار از طریق فرمول ۱ محاسبه می‌گردد:

$$GOF = \sqrt{\overline{Communalities} \times \overline{R^2}}$$

$\overline{Communalities}$ از میانگین مقادیر اشتراکی متغیرهای مکنون پژوهش به دست می‌آید.

جدول (۶): نتایج برازش مدل کلی متغیرهای تحقیق

متغیرهای مکنون	Communality	R^2	$\overline{Communality}$	$\overline{R^2}$	GOF
اثر پیگمالیون	۰/۷۲۹	۱			
کیفیت اظهارنظر	۰/۹۳۲	۰/۱۶۰			
بند شرطی	۰/۹۵۲	۰/۱۸۴			
ادراک حسابرسان	۰/۷۲۹				
قابلیت اتکا	۰/۸۳۲	۰/۰۹۸			
کارآمدی حسابرسان	۰/۸۵۲		۰/۷۷	۰/۲۷	۰/۴۵
شناخت حسابرسان	۰/۸۲۹				
تردید حرفه‌ای	۰/۷۲۶	۰/۱۸۲			
توانمندی حسابرسان	۰/۷۳۲				
یکنواختی	۰/۶۲۹	۰/۱۰۶			
زمان بررسی	۰/۶۲	۰/۱۷۸			

با توجه به اینکه معیار GOF مقدار ۰/۴۵ به‌دست‌آمده است، برازش کلی مدل در حد «قوی» تائید می‌شود.

1 Goodness of Fit

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

۴-۵- آزمون فرضیه‌ها

پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری و مدل ساختاری و داشتن برازش مناسب مدل‌ها، فرضیه‌های پژوهش، بررسی و آزمون شد. در ادامه، نتایج ضرایب معناداری برای هر یک از فرضیه‌ها، ضرایب استاندار شده مسیرهای مربوط به هر یک از فرضیه‌ها و نتایج حاصل از بررسی فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد در جدول ۷ ارائه‌شده است.

جدول (۷): آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	ضریب مسیر (β)	ضریب معناداری (T − Value)	نتیجه آزمون
H_1	اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش بندهای شرطی در گزارش حسابرسی می‌شود.	۰/۴۳	۶/۹۰	تائید
H_2	اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش زمان انجام حسابرسی می‌شود.	۰/۴۲	۶/۹۸	تائید
H_3	اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش قابلیت اتکای گزارش حسابرسی می‌شود.	۰/۳۲	۴/۸۶	تائید
H_4	اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش تردید حرفه‌ای در گزارش حسابرسی می‌شود.	۰/۴۳	۶/۹۳	تائید
H_5	اثر پیگمالیون در حسابرسان باعث افزایش یکنواختی در گزارش‌های حسابرسی می‌شود.	۰/۳۳	۵/۳۲	تائید

ضرایب معناداری متغیرها در شکل ۳ و جدول ۷ بیان‌شده است. با توجه به این‌که ضرایب معناداری متغیرها بیشتر از قدر مطلق ۱/۹۶ می‌باشد فرضیه‌ها تائید می‌شوند.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

صورت‌های مالی حسابرسی شده به‌عنوان یکی از منابع اطلاعاتی برون‌سازمانی قابل‌اتکا محسوب می‌شود که شرکت‌ها ملزم به ارائه آن برای استفاده‌کنندگان می‌باشند. در واقع نوع گزارش حسابرس برافزایش یا کاهش ارزش‌های رقابتی شرکت‌ها تأثیرگذار می‌باشد و باعث می‌گردد، محتوای اطلاعاتی تصمیم‌گیرندگان مالی در رابطه با عملکردهای شرکت مزبور تقویت گردد. در واقع کیفیت اظهارنظر حسابرسی می‌تواند ضمن افزایش اعتبار به صورت‌های مالی بررسی‌شده، تقارن اطلاعاتی را کاهش دهد و باعث بهبود کیفیت تصمیم‌گیری‌ها در بازار سرمایه گردد. می‌توان کیفیت اظهارنظر حسابرسان را نوعی فرآیند کنترل‌کننده، آگاهی‌بخش و اعتباردهنده به صورت‌های مالی تلقی نمود که بر اساس نظریه علامت‌دهی[1]، منجر به تصمیم‌گیری‌های بهینه اقتصادی بازیگران صحنه بازار سرمایه خواهد شد. این امر قابلیت‌های مقایسه‌ای صورت‌های مالی را افزایش خواهد داد و طبق نظریه اثباتی حسابداری[2]، موجب کاهش هزینه نمایندگی در واحدهای تجاری می‌شود. از این رو سرمایه‌گذاران قادر به درک بهتری از وضعیت و عملکردهای

1 Signaling Theory
2 Positive Accounting Theory (PAT)

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

مالی صاحبکاران خواهند شد و انعطاف‌پذیری واحد تجاری افزایش خواهد یافت؛ اما با توجه به اهمیت اظهارنظر حسابرسان، اینکه چه علل محتوایی می‌تواند به افزایش سطح تصمیم‌های تخصصی در رابطه با اظهارنظر حسابرسان کمک نماید، چه در بعد استانداردهای حسابرسی و چه در بعد پژوهش‌های تجربی، کمتر توجه شده است. چراکه حسابرسان افرادی با ویژگی‌ها و توانمندی‌های رفتاری و عملکردی هستند که نیازمند محرک‌هایی جهت ارتقای سطح کیفیت اظهارنظرهای حسابرسی می‌باشند. اثر پیگمالیون به‌عنوان یک تئوری مبتنی بر سطح انتظارات، می‌تواند باعث تقویت رفتارهای مورد انتظار جامعه، تحلیل‌گران، شرکا حسابرسی و ... از حسابرسان گردد. در این پژوهش تلاش شد تا اثر پیگمالیون به‌عنوان یک انتظار حرفه‌ای از حسابرسان بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان موردبررسی قرار بگیرد تا از این طریق رویکردهای تحلیلی منسجم‌تری از سطح تأثیرگذاری بر رفتارهای حرفه‌ای حسابرسان ارائه گردد. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش مشخص ساخت، اثر پیگمالیون برافزایش بندهای شرطی گزارش حسابرسی تأثیر مثبت و معناداری دارد. این نتیجه گویایی این واقعیت است که افزایش سطح انتظارات حرفه‌ای از حسابرسان می‌تواند باعث ایجاد انگیزه‌های نهادینه‌شده‌تری در آن‌ها گردد تا بررسی‌های خود را مبتنی برافزایش سطح دقت و تخصص گسترش دهند و در زمان اظهارنظر حسابرسی عملکردهای صاحبکاران را به‌طور موشکافانه‌تر موردبررسی قرار دهد، چراکه وجود انتظارات ایجادشده مبتنی بر رویکردهای تئوری پیگمالیون باعث می‌شود حسابرس به‌منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرط‌های لازم همچون «بند تأکید بر مطلب خاص» در گزارش حسابرسی را که مبتنی بر ارائه شواهد و مدارک کافی برای رفع ابهام می‌باشد را در گزارش خود تأکید نماید. همچنین وجود اثر پیگمالیون و انتظارات حرفه‌ای باعث می‌شود، حسابرسان در اظهارنظر و گزارش حسابرسی خود ضمن کاهش شکاف اطلاعاتی بین صاحبکاران با سهامداران و سرمایه‌گذاران، جهت اطلاع‌رسانی موضوعی یا مصداقی، بندهای شرطی دیگر همچون بندهای توضیحی طبق الزامات استاندارد حسابرسی ۷۰۶ ارائه دهند. در تحلیل نتیجه فرضیه دوم نیز باید بیان نمود، اثر پیگمالیون برافزایش زمان حسابرسی تأثیر مثبت دارد. این به معنای آن است که وجود انتظارات شکل‌گرفته از متن جامعه، بازار سرمایه و شرکای حسابرسی، در حسابرسان به‌عنوان یک ارزش مثبت، نقش ایفا می‌کند و باعث می‌گردد تا انگیزه‌های حرفه‌ای فرد برای ارائه اظهارنظر با کیفیت مطلوب‌تر تقویت گردد و این موضوع می‌تواند به افزایش زمان بررسی عملکردهای مالی صاحبکار کمک نماید. زمان انجام بررسی صورت‌های مالی معمولاً طبق استاندارد تعریف‌شده بسته به مجموع ساعات تعریف‌شده برای مؤسسات حسابرسی تعیین می‌شود تا ریسک ناشی از بررسی صورت‌های مالی کاسته شود. طبق نتیجه این فرضیه مشخص شد، با

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

افزایش سطح انتظارات از حسابرسان، نوعی کامیابی به دلیل وجود انتظارات بر حسابرس وارد خواهد شد و این موضوع باعث می‌گردد تا زمان بررسی صورت‌های مالی افزایش یابد و این موضوع ریسک ناشی از بررسی عملکردهای مالی صاحبکاران را کاهش خواهد داد. در تحلیل نتیجه فرضیه سوم نیز باید بیان نمود، اثر پیگمالیون برافزایش قابلیت اتکای گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد. این به معنای آن است که اثر پیگمالیون باعث می‌شود، حسابرسان با ایفای نقش خود می‌تواند بر سودمندی و قابلیت اتکای اطلاعات به‌عنوان بخشی از ویژگی‌های کیفی آن، تأثیر گذارد. در واقع اثر پیگمالیون باعث افزایش توانمندی حسابرسان می‌شود و این موضوع به افزایش اعتبار و منصفانه بودن اطلاعات، انتشار گزارش‌های حسابرسی کمک می‌کند و منجر به مخابرهٔ اخبار و اطلاعات دربارهٔ شرکت به بازار سرمایه می‌شود و در نتیجه واکنش بازار سرمایه را در پی خواهد داشت. واکنش بازار سرمایه به محتوای اطلاعاتی گزارش‌های حسابرسی، موجب تغییر در ارزش بازار شرکت‌ها در بازار سرمایه می‌شود و این موضوع در اثر وجود انتظارات مثبت از حسابرسان باعث می‌شود تا قابلیت‌های اتکاپذیری به گزارش‌های حسابرسی تقویت گردد؛ بنابراین، اثر پیگمالیون شرایط مثبتی را ازنظر اظهارنظر حسابرسی فراهم می‌آورد که با فراهم نمودن گزارش‌های سودمند و انتشار آن‌ها در بازار سرمایه می‌تواند ضمن ایجاد ارزش بر تصمیم‌گیری سهامداران و سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه تأثیر گذارد و زمینه را برای اتخاذ تصمیمات صحیح اقتصادی فراهم نماید که منشأ این موضوع، قابلیت اتکاپذیری به گزارش‌های حسابرسی می‌باشد. در تحلیل نتیجه فرضیه چهارم پژوهش نیز باید بیان نمود، اثر پیگمالیون باعث افزایش تردید حرفه‌ای حسابرسان می‌گردد. این نتیجه به معنای آن است که به دلیل سطح تقویت رفتاری مثبت از عملکردهای حرفه‌ای حسابرسان، ویژگی‌هایی همچون تردید و بی‌طرفی در حرفه حسابرسی تقویت می‌شود و باعث می‌گردد تا حسابرسان در زمان اظهارنظر در مورد عملکردهای صاحبکاران، پیش‌فرض‌های ذهنی خود را شکسته و به‌واسطه شواهد و واقعیت‌های موجود از عملکردهای صاحبکاران دست به اظهارنظر نمایند. این نتیجه طبق بند ۱۵ استاندارد شمارهٔ ۲۰۰ حسابرسی، باعث می‌گردد تا حسابرسان هوشیاری بیشتری نسبت به موضوعات تحریف صورت‌های مالی از خود نشان دهند و به موضوعاتی چون شواهد حسابرسی متضاد، احتمال تقلب و غیره حساس‌تر باشند. در واقع وجود اثر پیگمالیون، نگرش تردید حرفه‌ای گرایانه‌تری را بر حسابرس تزریق می‌نماید و این موضوع باعث می‌شود تا حسابرس، با ذهنی پرسشگر، از اعتبار شواهد حسابرسی کسب شده، ارزیابی نقادانه‌ای نسبت به عملکرد صاحبکاران به عمل آورد. بر اساس نتیجه فرضیه آخر مشخص شد، اثر پیگمالیون بر یکنواختی گزارش حسابرسی تأثیر مثبت دارد و این موضوع باعث می‌گردد روند اظهارنظر حسابرس دچار هیجانات

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

مقطعی و یا موضعی نگردد و همواره حسابرس در اظهارنظر و گزارش حسابرسی مبتنی بر استانداردهای حسابرسی و قدرت شهود محتوای استانداردهای حسابرسی، تصمیم‌گیری نماید و بسته به نوع صاحبکار و روابط مبتنی بر وابستگی‌های احتمالی، اظهارنظر حسابرسی تغییری ایجاد نشود و همواره حسابرس بر مبنای فلسفه حرفه‌ای کار راهه شغلی خود، یکنواختی در گزارش حسابرسی را که متکی بر استانداردهای حسابرسی می‌باشد را رعایت نماید و باعث شود، کیفیت اظهارنظر حسابرس تقویت گردد. از منظر تطبیق نتایج به‌دست‌آمده این پژوهش با سایر پژوهش‌ها باید گفت به دلیل اینکه پژوهش‌های مشابهی انجام‌نشده است، کمتر می‌توان تطبیق استنباطی منطقی انجام داد؛ اما تا حدی ازنظر مفهومی نتیجه این پژوهش با پژوهش‌های شینده و همکاران (۲۰۱۳)؛ مویزِر[1] (۱۹۹۵) و لاسال و آناداراجان[2] (۱۹۹۶) مطابقت دارد. بر اساس نتایج کسب شده می‌توان پیشنهادهای زیر را مطرح نمود:

بر اساس نتایج فرضیه‌های کسب شده پیشنهاد می‌شود، برای تقویت عملکردهای حرفه‌ای حسابرسان، سطح انتظارات تعریف‌شده از رفتارهای حسابرسی در جامعه و ذینفعان ایجاد گردد که ضمن مشخص نمودن ارزش‌هایی کارآمد باعث تقویت رفتاری در حسابرسان گردد و باعث شود تا حسابرسان واکنش مثبتی نسبت به این رفتارها از خود نشان دهند. این موضوع کمک می‌کند تا وحدت رویه‌ای از منظر رفتاری ایجاد شود و انتظارات خارج از عرفی از حسابرسان ایجاد نگردد. همچنین پیشنهاد می‌شود ارزیابی‌های دوره‌ای با اتکا به تعیین معیارهای مشخص رفتاری از حسابرسان به عمل بیایید و برای ارتقای سطح جایگاه حسابرسان به نتایج ارزیابی‌ها توجه گردد. وجود این ارزیابی‌ها باعث می‌شود تا حسابرسان نسبت به استاندارهای حسابرسی و سطح انتظارات حرفه‌ای تمرکز و وابستگی بیشتری از خود نشان دهند و این موضوع در بلندمدت می‌تواند به کیفیت اظهارنظر حسابرسان کمک نماید. درنهایت پیشنهاد می‌شود، با بازنگری در آیین‌نامه‌های نظارتی بر عملکردهای حسابرسان، رفتارهای حرفه‌ای را برحسب تغییرات بازار و تغییرات استانداردهای حسابرسی به‌روزرسانی نماییم و با برگزاری دوره‌های آموزشی اتکا به آیین رفتارهای حرفه‌ای را در حسابرسان نهادینه‌سازی گردد تا از این طریق ریسک ناشی از بررسی حسابرسی کاهش یابد و حسابرس با بینش حرفه‌ای‌تری نسبت به موقعیت‌ها، صاحبکاران، نوع صنعت و ... وظایف حرفه‌ای خود را به کار گیرد.

1 Moizer
2 LaSalle & Anandarajan

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

۱۳- منابع

باغومیان، رافیک؛ آزاد عرب زاده، و قورمیک جواد فخری. (۱۳۹۶). بررسی محتوای اطلاعاتی اظهارنظر حسابرس با تأکید بر اندازه‌های حسابرس و صاحبکار، **مجله بررسی‌های حسابداری** ۴(۱۶): ۲۸-۱.

بنی‌مهد، بهمن؛ مهدی عربی، و شیوا حسن‌پور. (۱۳۹۶). **پژوهش‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری**. چاپ دوم، تهران: انتشارات ترمه.

داوری، علی، و آرش رضازاده. (۱۳۹۲). **مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS**، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.

صالحی، اله‌کرم؛ طاهر قیصری، و علی تامرادی. (۱۳۹۷). تأثیر هوش هیجانی بر عملکرد حسابرس با نقش واسط سرمایه فکری، **چشم‌انداز حسابداری و مدیریت** ۱(۴): ۷۱-۶۰.

صالحی، تابنده. (۱۳۹۴). رابطه اخلاق حرفه‌ای حسابرس و کیفیت حسابرسی، **فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری** ۱۱(۳): ۸۶-۷۷.

محمدی، داریوش. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر پیگمالیون در رفتار شهروندی و سلامت سازمانی در اداره کل فنی و حرفه‌ای استان اردبیل، **فصلنامه مدیریت شهری** ۴۴(۲): ۳۹۶-۳۹۵.

مهدوی، غلامحسین، و نریمان کارجوی‌رافع. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر استانداردهای ملی حسابداری بر کیفیت اظهارنظر حسابرسان مستقل، **مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**، ۲۲(۲): ۱۴۶-۱۳۲.

Butler, M., A.J. Leone, and M. Willenborg. (2004). An empirical analysis of auditor reporting and its association with abnormal accruals, **Journal of Accounting and Economics**, 32(2): 139-165.

Citron, D, and R. Taffler. (2001). Ethical Behavior in the U.K. Audit Profession: The Case of the Self-Fulfilling Prophecy under Going-Concern Uncertainties, **Journal of Business Ethics** 29(3): 353-363.

Das, S., and Sh. Das. (2017). **Quality of Audit Report of the Listed Companies in Bangladesh: A Compliance Study**, Electronic copy available at: http://ssrn.com/abstract=1849143.

Dickins, D., A.J. Snyder, and T.J. Reisch. (2018). Selecting an auditor for Bradco using indicators of audit quality, **Journal of Accounting Education** 45(11): 32-44

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

Fornell, C.G., and D.F. Larcker. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. **Journal of Marketing Research** 18(1): 39–50.

Guiral-Contreras, A., E. Ruiz, and W. Rodgers. (2011). To what extent are auditors' attitudes toward the evidence influenced by the self-fulfilling prophecy? **Auditing** 30(1): 173-190. http://dx.doi.org/10.2308/aud.2011.30.1.173

Guiral-Contreras, A., J. Gonzalo-Angulo, and W. Rodgers. (2007). Information Content and Recency Effect of the Audit Report in Loan Rating Decisions, **Accounting and Finance** 47(2): 285-304.

Gul, F.A., S.G. Lynn, and J. Tsui. (2002). Audit quality, management ownership and the informativeness of accounting earnings, **Journal of Accounting, Auditing and Finance** 25-49.

Haenlein, M., and A.M. Kaplan. (2004). A Beginner's Guide to Partial Least Squares Analysis. **Understanding Statistics** 3(4): 283-297.

Hair, J.F., W.C. Black, B.J., Babin, and R.E. Anderson. (2010). **Multivariate Data Analysis**. Seventh Edition. Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.

Hulland, J. (1999). Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: a review of four recent studies. **Strategic Management Journal** 20(2): 195–204.

Islam, M. (2013). Auditing in the 21st century: Has self-regulation failed? **Journal of Modern Accounting and Auditing** 9(8): 1059-1069.

Ju Lin, Y. (2014). The Relation between Auditor Switching and Self-fulfilling Prophecy Effect: The Bivariate Probity Model, **Asian Journal of Finance & Accounting** 6(1): 367-387.

Kenneth, J.S., D.J. Emerson, and Ch.R. Boster. (2018). An examination of reduced audit quality practices within the beyond the role stress model, **Managerial Auditing Journal** 33(8/9): 736-759.

LaSalle, R., and A. Anandarajan. (1996). Auditors' Views on the Type of Audit Report Issued to Entities with Going Concern Uncertainties, **Accounting Horizons** 10(11): 51-72.

Lilius, J.M., M.C. Worline, S. Maitlis, J. Kanov, J.E. Dutton, and P. Frost. (2008). The contours and consequences of compassion at work, **Journal of Organizational Behavior** 29(2): 193-218.

Louwers, T.J., F.M. Messina, and M.D. Richard. (1999). The auditor's going-concern disclosure as a self-fulfilling prophecy: A discrete-

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]

time survival analysis. **Decision Sciences** 30(3): 805-823. http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-5915.1999.tb00907.x

Merton, R.K. (1948). The Self-fulfilling prophecy, **Antioch Review Journal** 8(2): 193-210.

Moizer, P. (1995). An Ethical Approach to the Choices Faced by Auditors, **Critical Perspectives on Accounting** 21(3): 415-431.

Owen, D.L., T. Swift, M. Bowerman, and C. Humphrey. (2000). The new social audits: Accountability, managerial capture or the agenda of social champions?, **European Accounting Review** 9(1): 81-98.

Podsakoff, P., S. Mackenzie, B. Scott, J.Y. Lee. (2003). Common Method Biases in Behavioral Research: A Critical Review of the Literature and Recommended Remedies, **Journal of Applied Psychology** 88(5): 879–903.

Rosental, R., and L. Jacobsen. (1968). **Pygmalion in the classroom: Teacher expectation and public intellectual development**. Holt, Rinehart and Winston. New York.

Rosenthal, R. (2012). Self-fulfilling prophecy. **Encyclopedia of Human Behavior** (Second Edition): 328–335.

Shinde, J.S., T. Stone, and J. Willems. (2013). The Self-Fulfilling Prophecy's Effect on an Auditor's Issuance of a Going Concern Opinion, **Journal of Accounting and Auditing** 31(4): 1-12.

Stukas, A.A., and M. Suyder. (2016). Self-Fulfilling Prophecies, **Neuroscience and Biobehavioral Psychology** 21(6): 92-100.

Tucker, R., E.M. Matsumura, and K.R. Subramanyam. (2003). Going-concern judgments: An experimental test of the self-fulfilling prophecy and forecast accuracy, **Journal of Accounting and Public Policy** 22(5): 401-432.

Watzlawick, P. (1984). **Self-Fulfilling Prophecies, in the Production of Reality: Essays and Readings on Social Interaction by O'Brien**, J., 5th Edition, California: Pine Forge Press.

[Downloaded from qfaj.mobarakeh.iau.ir on 2026-11-16]